

УДК 339.92(477.82+432)

Микола Ляшук

Особливості функціонування сфери обслуговування у транскордонному українсько-польському співробітництві (на прикладі Волинської області)

Метою статті було здійснення аналітичного огляду особливостей українсько-польського співробітництва у сфері обслуговування Волинського регіону. Основними завданнями, які поставлені були: вивчити вплив факторів на розвиток сфери обслуговування регіону та розкрити особливості функціонування сфери обслуговування з урахуванням сучасних економічних реалій. У статті було охарактеризовано особливості групування послуг на окремі частини. Було досліджено межі українсько-польського співробітництва в межах Волинського регіону. Проаналізовано структуру експорту та імпорту послуг в рамках українсько-польського співробітництва. Визначено шляхи подальшого українсько-польського співробітництва у сфері обслуговування в межах Волинського регіону.

Ключові слова: сфера обслуговування, послуги, експорт, імпорт.

Постановка наукової проблеми та її значення. Транскордонне співробітництво – спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством [1].

З погляду інтенсивного розвитку економічних відносин між Україною та країнами ЄС найбільш прогресивними є дослідження механізмів активізації господарських відносин між Україною та Польщею, яке за останні роки зазнало відчутних змін, особливо в межах Волинського регіону.

Польща є важливим партнером України щодо підтримки її у майбутньому членстві у ЄС. Тому українсько-польське співробітництво, особливо у сфері обслуговування (послуг), є

об'єктом першочергової уваги з погляду удосконалення транскордонної співпраці з країнами – членами ЄС.

Аналіз попередніх досліджень. Різними аспектами транскордонного українсько-польського співробітництва присвячені праці [3, с.5–9]. Систематизований аналіз особливостей функціонування сфери обслуговування Волинського регіону у міждержавному українсько-польському співробітництві нами здійснюється уперше

Мета статті – здійснити аналітичний огляд особливостей українсько-польського співробітництва у сфері обслуговування Волинського регіону. **Завдання дослідження:** 1) вивчити вплив факторів на розвиток сфери обслуговування регіону; 2) розкрити особливості функціонування сфери обслуговування з урахуванням сучасних економічних реалій.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Зовнішньо-економічні відносини між Україною та Польщею будуються на таких рівнях сфери обслуговування як: торгівля; інвестиції; обмін технологіями; туризм та готельно-ресторанне господарство та ін.

Наявність розвинутої сфери послуг – важливий фактор, що визначає направленість потоків споживачів і залежить від якісного і кількісного складу послуг.

Сфера послуг (обслуговування) – частина економіки, яка включає всі види комерційних послуг. Саме сфера послуг складає в економічно розвинутих країнах основну частину економіки (більше 50%). Рештою частин економіки прийнято вважати промисловість і сільське господарство [10].

Послуга – це товар, який реально проявляється у формі діяльності, роботи, тобто не в матеріально-речовій формі. Як і будь-який товар, послуга має вартість і на неї розповсюджуються товарно-грошові відносини. Вся ця специфіка надає послугам унікальні характеристики стосовно набору, змісту, якості послуг, не кажучи вже про форми і методи їх надання.

Надзвичайно широкий діапазон видів послуг, який склався на сучасному ринку може бути поділений на чотири блока. Кожний блок об'єднує близькі за родом і характером послуги. Крім того, багато видів послуг вимагають особливого поділу, оскільки вони не

вписуються у вказані блоки [4, с. 52].

Перший блок включає побутові послуги. До них відносяться ті види робіт і діяльності в нематеріальній формі, які пов'язані з задоволенням особистих або сімейних потреб.

Другий блок – соціально-культурні послуги. Він складається з таких груп послуг:

Івиховання та освіта людини на різних етапах його життя;

Іохорона здоров'я, оздоровлення, рекреація;

Іфізична культура, спорт;

Іритуальні послуги;

Ікультура, відпочинок, розваги;

Ітуризм

Третій блок містить обмежене коло послуг, головним чином пов'язаних з забезпеченням умов життя.

Четвертий блок характеризується послугами інженерно-технічного характеру, до яких можна віднести транспортні, будівельні, ремонтні, комунікаційні послуги [4, с. 54].

Саме на основі вищезгаданого поділу послуг нами здійснено аналіз українсько-польського транскордонного співробітництва у сфері обслуговування на прикладі Волинського регіону. У період 2010 – 2016 рр. у сфері обслуговування Волинської області та країн ЄС (у тому числі республіки Польща) спостерігались незначні коливання у експорті та імпорті послуг (табл.1.).

Таблиця 1

**Географічна структура експорту-імпорту послуг
Волинської області у 2010 – 2016 рр. [2]**

(млн.дол.США)

Роки	Експорт		Імпорт	
	Всього	Країни ЄС	Всього	Країни ЄС
2010	46,6	25,5	28,1	24,7
2011	55,7	27,6	26,6	18,4
2012	53,4	49,9	29,7	21,1

2013	57,6	53,2	42,4	20,9
2014	60,3	56,5	20,5	16,5
2015	51,8	49,2	16,7	13,8
2016	50,8	48,6	17,4	15,0

При чому сальдо у транскордонному співробітництві у даній галузі є позитивним для нашого регіону (рис.1). Ріст експорту послуг до відбувався до 2014 р. – 60,3 млн. дол. США [2].

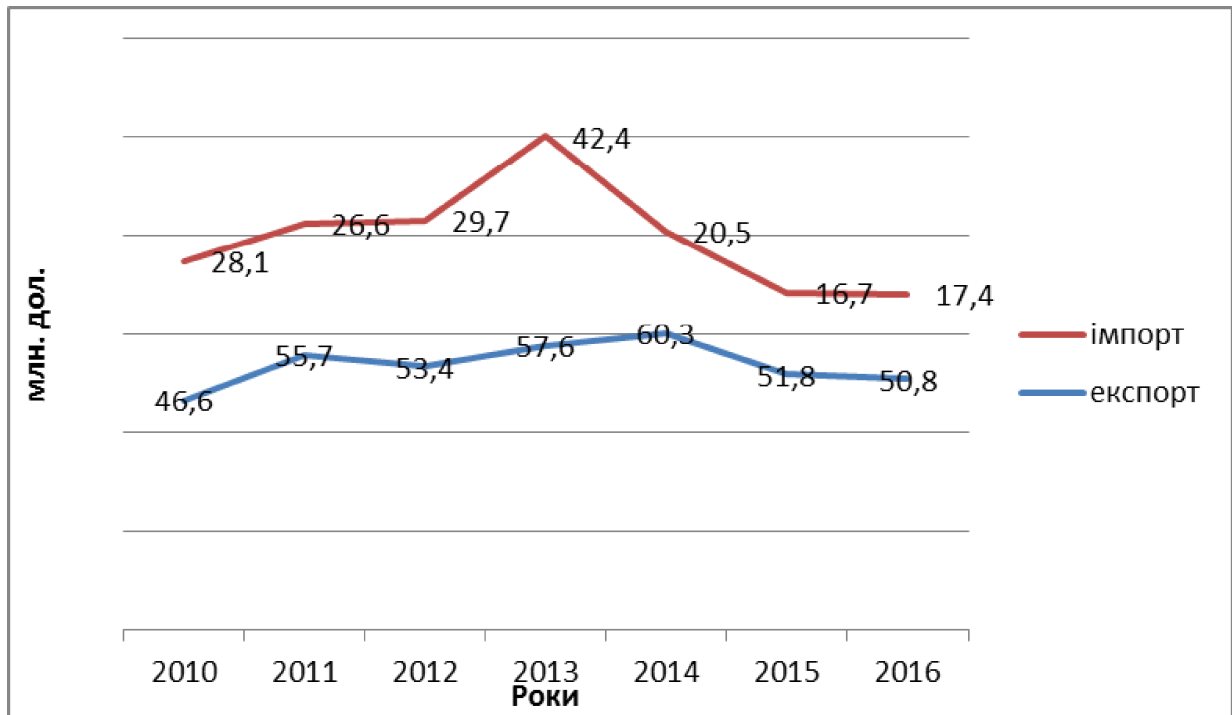

Рис. 1. Динаміка експорту-імпорту послуг Волинської області у країни ЄС у 2010 – 2016 рр.

Зниження експорту було спричинено російською агресією проти України, як наслідок було досягнуто обороту 2011 р. Подібна ситуація спостерігається і з імпортом послуг. У 2013 р. році імпорт послуг становив 42,4 млн. дол. США, а у 2016 р. – 17,4 млн. дол. США. У 2016 р. Волинська область експортувала у Польщу послуг на суму 3,2 млн. дол. США, імпортувала – на 4,7 млн. дол. США. [2],

а отже торгівельне сальдо є негативним. Проте, станом на I квартал 2017 р. спостерігається ріст експорту послуг у республіку Польща (рис. 2).

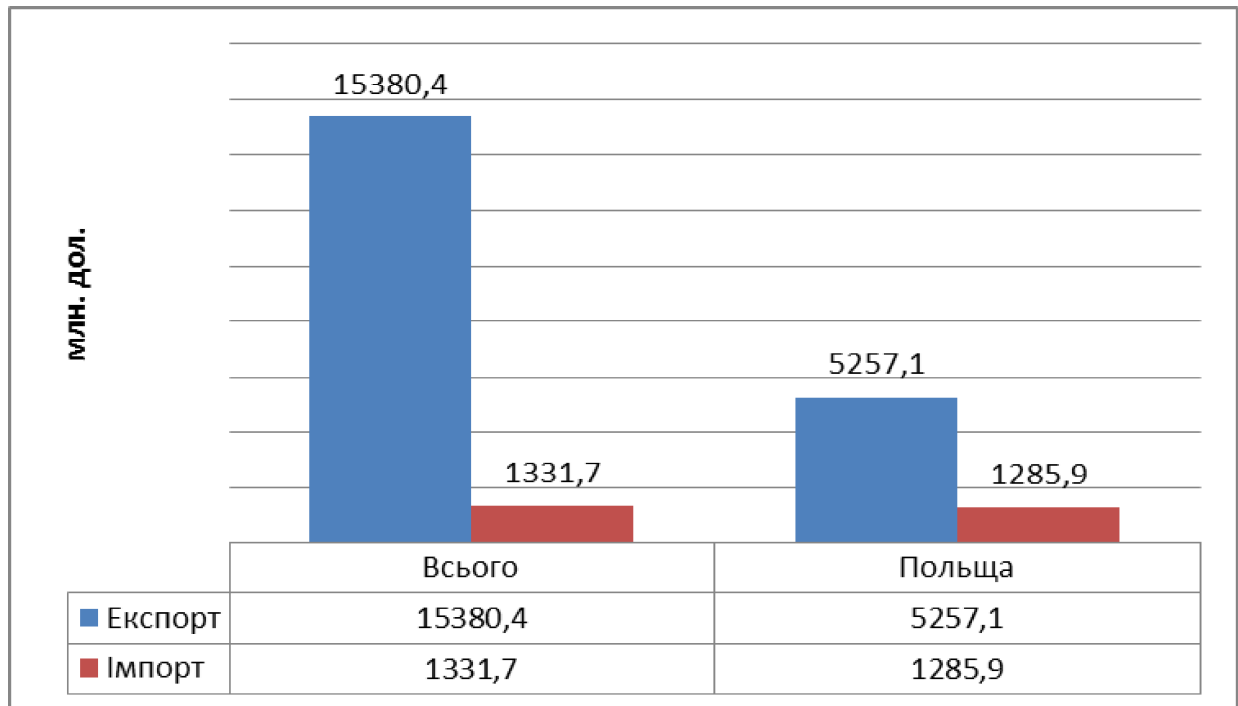

Рис. 2. Структура експорту-імпорту послуг Волинської області станом на I квартал 2017 р.

У загальній структурі частка експорту послуг у Польщу становила 25 %, а імпорту – 49 %. А тому, можна стверджувати, що Польща є важливим стратегічним партнером для Волинської області.

У загальній експортній структурі поділу послуг на блоки переважали послуги пов'язані із переробкою матеріальних ресурсів та транспортні послуги – 83 % та 15 % відповідно (рис. 3).

Експорт інформаційних та ділових послуг становив по 1 %. Станом на I квартал 2017 р. (рис. 4) імпорт послуг становив майже 1,2 млн. дол. США [2].

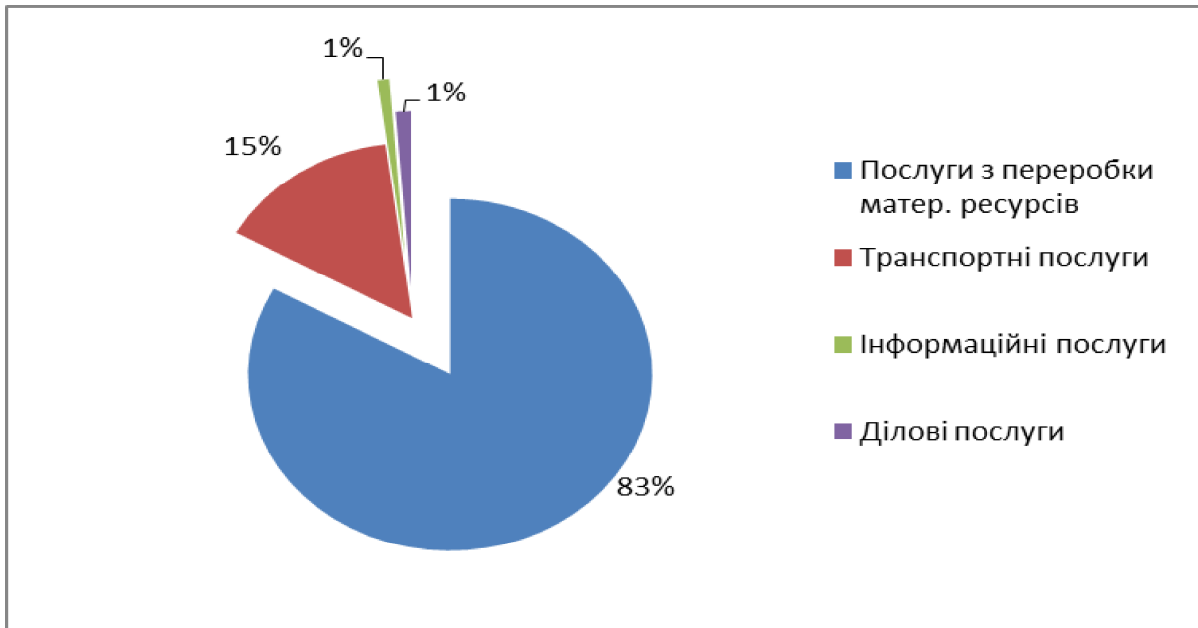

Рис. 3. Структура експорту послуг у республіку Польща станом на I квартал 2017 р.

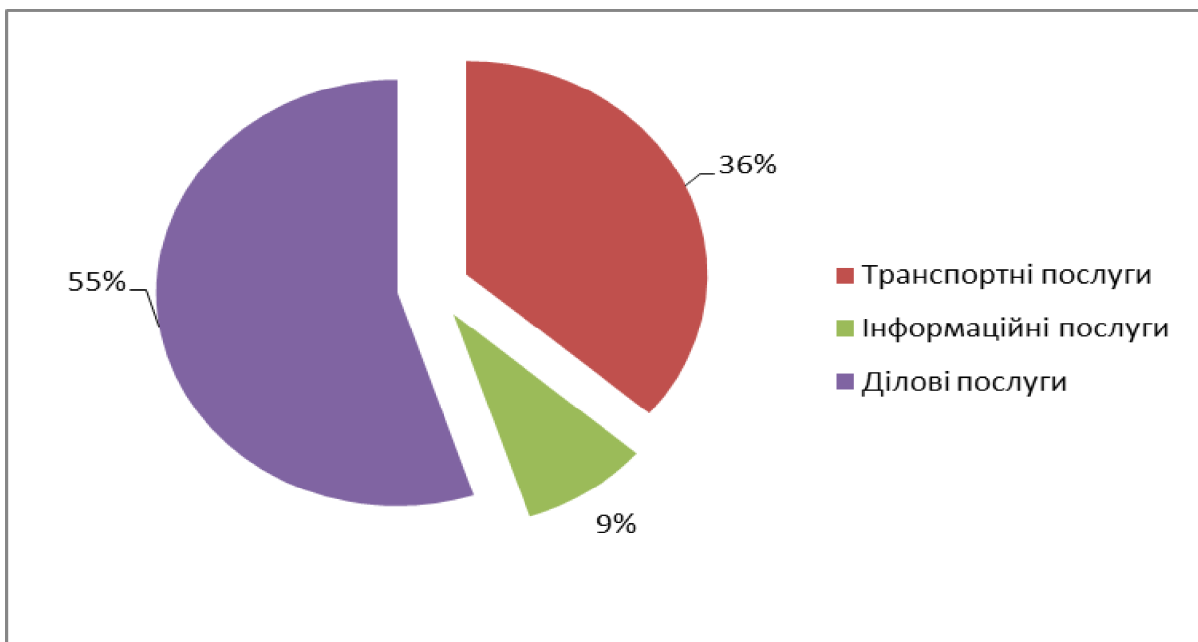

Рис. 4. Структура імпорту послуг у республіку Польща станом на I квартал 2017 р.

У загальній структурі імпорту послуг з республіки Польща частка ділових послуг становить 55%, решту – транспортні (36 %) та інформаційні послуги (9 %).

Виходячи з цього, можна стверджувати, що Волинська область є важливим стратегічним партнером Польщі у сфері обслуговування, при чому з позитивним економічним сальдо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, українсько-польське транскордонне співробітництво у сфері обслуговування зазнало незначних коливань у період 2010 – 2016 рр., де у 2016 р. спостерігається незначний приріст експорту послуг. При чому, у загальній структурі товарообороту послуг між Волинським регіоном та республікою Польща спостерігається позитивне сальдо. Подальшим у дослідженнях українсько-польського транскордонного співробітництва у сфері обслуговування є детальний аналіз експорту-імпорту послуг готельно-ресторанного господарства регіону.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>
2. Головне управління статистики у Волинській області. Статистична інформація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
3. Борщевський В. Українсько-польське економічне співробітництво в умовах євроінтеграції / Віктор Борщевський. – Львів: Аверс, 2007. – 328 с.].
4. Комерційна діяльність на ринку товарів та послуг : Підручник / [В. В. Апопій](#), [С. Г. Бабенко](#), [Я. А. Гончарук](#), [Я. М. Антонюк](#), [П. Ю. Балабан](#), [А. А. Дудла](#). – Київ : НМЦ Укоопосвіта, 2002. – 458 с.
5. Макаренко Є. Україна і Польща в процесах євроінтеграції / Є. Макаренко // Актуальні проблеми міжна- родних відносин. – К. : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2005. – Вип. 55, ч. 2. – С. 3–9.
6. Павліха Н. Українсько-польське економічне співробітництво: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. Павліха, Ю. Марчук // Україна та Польща: минуле, сьогодні, перспективи. – 2012. – Т.1. – С. 85–90. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/UPmcp_2012_1_27.pdf
7. Савельєв Є. В. Україно-польські економічні відносини у контексті стратегічного партнерства /Є. В. Савельєв, В. В. Мельник, С. І. Чеботар. – Т.: Економ. думка, 2003. – 344 с.

8. Стрільчук Л. В. Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінець ХХ – початок ХХІ століття) / Л. В. Стрільчук: монографія. – Луцьк: Волинські старожитності, 2013. – 608 с.

9. Янків М. Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат / М. Янків. – Львів: Світ, 2011. – 384 с.

10. Сфера обслуговування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Lyashuk Mukola. Features of functioning of sphere of service in cross-border Ukrainian-Polish collaboration (on the example of the Volin region). Realization of state-of-the-art review of features of Ukrainian-Polish collaboration in the field of maintenance of the Volin region was the purpose of the article. By the basic tasks which are put were: to learn influence of factors on development of sphere of maintenance of region and expose the features of functioning of sphere of service taking into account modern economic realities. In the article the features of groupment of services were described on separate parts. The scopes of Ukrainian-Polish collaboration were explored within the limits of the Volin region. The structure of export and import of services is analysed within the framework of Ukrainian-Polish collaboration. The ways of subsequent Ukrainian-Polish collaboration are certain in the field of service within the limits of the Volin region.

Keywords: sphere of service, services, export, import.

Ляшук Николай. Особенности функционирования сферы обслуживания в трансграничном украинско-польском сотрудничестве (на примере Волынской области). Целью статьи было осуществление аналитического обзора особенностей украинско-польского сотрудничества в сфере обслуживания Волынского региона. Основными заданиями, которые поставлены были: выучить влияние факторов на развитие сферы обслуживания региона и раскрыть особенности функционирования сферы обслуживания с учетом современных экономических реалий. В статье были охарактеризованы особенности группировки услуг на отдельные части. Были исследованы границы украинско-польского сотрудничества в пределах Волынского региона. Проанализирована структура экспорта и импорта услуг в рамках украинско-польского сотрудничества. Определены пути последующего украинско-польского сотрудничества в сфере обслуживания в пределах Волынского региона.

Ключевые слова: сфера обслуживания, услуги, экспорт, импорт.

Стаття надійшла до редколегії
09.05.2017 р.